

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Польська школа художнього репортажу

підготовки магістра

Луцьк – 2023

Силабус вибіркового освітнього компонента «Польська школа художнього репортажу» підготовки магістра

Розробник: Лавринович Л. Б., доцент кафедри полоністики і перекладу, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:



(Сухарєва С. В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні полоністики і перекладу

протокол № 2 від 5 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:



(Сухарєва С. В.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти		Вибірковий
		Рік навчання 2
Кількість годин/кредитів 120 /4		Семестр 3
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота _88_ год.
		Консультації _8_ год.
ІНДЗ: немає		Форма контролю: залік
Мова навчання		Польська, українська

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП Лавринович Лілія Богданівна

Науковий ступінь кандидат філологічних наук

Вчене звання доцент

Посада декан факультету філології та журналістики, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Контактна інформація (+380502941627, Lavrinovich.Liliya@vnu.edu.ua).

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>).

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

ВК «Польська школа художнього репортажу» присвячений вивченню унікального явища польської репортажистики, що поєднує елементи журналістики, літератури та документалістики. Польський літературний репортаж є не лише жанром, але й культурним феноменом, який відображає соціальні, політичні та історичні процеси через призму особистих історій, глибокої аналітики та художньої майстерності. У рамках курсу студенти ознайомляться з творчістю провідних польських репортажистів, таких як Ришард Капусцінський, Ганна Краль, Малгожата Шейнерт, Маріуш Щигел, Вітольд Шабловський, Яцек Хуго-Бадер, Зємовіт Щерек та ін. Курс спрямований на розвиток навичок аналізу текстів, розуміння жанрової специфіки та дослідження ключових тем сучасного репортажу.

2. Мета і завдання освітнього компонента

1. Ознайомити студентів із жанровою специфікою польського літературного репортажу.

2. Дослідити творчість найвизначніших авторів польської репортажистики.
3. Розвинути вміння аналізувати художньо-документальні тексти та розуміти їхній соціокультурний контекст.

3. Результати навчання (Компетентності).

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
- Здатність застосовувати на практиці здобуті філологічні знання та перекладацькі уміння в умовах різних видів академічної мобільності.

Програмні результати навчання:

- Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

- Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
- Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
- Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
- Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формувати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

Соціальні компетентності

Емпатія та розуміння різних точок зору:

Здатність до розуміння інших культур, суспільств і проблем.

Готовність до міжкультурного діалогу

Розуміння етичних аспектів роботи репортажиста, зокрема питання правди, суб'єктивності та відповідальності перед аудиторією.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Класики польської репортажистики						
Тема 1. Жанрова специфіка репортажу як журналістського та художнього твору. Польська репортажистика як феномен	20	2	2	14	2	Р / БП / С / Т 53 б.
Тема 2. Король репортажистики Р. Капусцінський. Стиль Капусцінського: поєднання філософії, історії та репортажу. Етичні аспекти його творчості: межа між правдою і художнім домислом.	16	2	2	10	2	Р / С / Д / ЗА / І / П УО / ККБ / Т 5 б.
Тема 3. Ганна Краль. Тематика творів: Голокост, травма війни, людські долі в історичних катаклізмах. Особливості стилю: мінімалізм, емпатія.	16	2	2	14		П / ПЗ / ПК / К / ВЧ / УО / 5 б.
Тема 4. Малгожата Шейнерт. Репортаж як дослідження історичної пам'яті та формування ідентичності. Основні твори. Тема Полісся.	14		2	10	2	КА / І / П / ПЗ / ПК / К / УО / ККБ / 5 б.
Разом за модулем 1	66	6	8	48	6	20
Змістовий модуль 2. Сучасне покоління репортажистів						
Тема 5. Маріуш Щигел. Основні твори: «Готтленд», «Зроби собі рай» та ін. Тематика творів: посткомуністична Європа, Чехія як культурний феномен. Особливості стилю (гумор, іронія, робота з культурними символами).	14	2	2	10		Р / С / Д / ЗА / І / П УО / ККБ / Т 5 б.
Тема 6. Вітольд Шабловський. Основні твори («Танечні ведмеді», «Кулемети і вишні», «Як нагодувати диктатора»). Тематика: посттоталітарні суспільства, культурні трансформації, історії людей на межі змін. Особливості стилю автора: поєднання трагізму та гумору, метафоричність.	12		2	10		Б / АЕ / АТ / ІР / РМГ / СА / СО / КР 5 б.
Тема 7. Яцек Хуго-Бадер. Зображення пострадянського простору в репортажистичі. Тема	14	2		10	2	С / Д / ЗА / КА / І / П / УО / ККБ

маргіналізованого світу. Зображення людської природи в екстремальних умовах.						5 б.
Тема 8. Зомовіт Щерек: біографія та творчість. Основні твори («Прийде Мордор і нас з'їсть», «Сімка»). Тематика: польсько-українські відносини, стереотипи про Східну Європу, сучасна політика. Особливості стилю автора.	14		2	2	10	Р / БП / ЕБ / С / АТ / ІР / РМГ 5 б.
Разом за модулем 2						20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
Всього годин/Балів	54	4	4	6	40	

Форми і методи роботи – розповідь (Р), бесіда-повідомлення (БП), евристична бесіда (ЕБ), спостереження (С), дискусія (Д), зіставний аналіз текстів (ЗА), компаративний аналіз (КА), ілюстрація (І), презентація (П), виконання проблемних завдань (ПЗ), переказування (ПК), коментування художнього тексту (К), виразне художнє читання (ВЧ), бібліографічний пошук (Б), аналітичне есе (АЕ), аналіз твору (АТ), індивідуальна робота студента (ІР), робота в малих групах (РМГ) та ін.

Форми поточного контролю: усне поточне опитування (УО), контрольньо-корекційна бесіда (ККБ), тестування (Т), есе (Е), самоаналіз (СА), самооцінювання (СО); контрольна робота (КР).

5. Завдання для самостійного опрацювання.

№ з/п	Тема	Зміст роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Жанрова специфіка репортажу як журналістського та художнього твору. Польська репортажистика як феномен	Прочитайте теорет. праці про жанрову специфіку репортажу (див. список літератури). Визначте ключові ознаки, що відрізняють репортаж від інших жанрів журналістики. Напишіть короткий текст, у якому обґрунтуйте, чому репортаж є художнім твором. Підготуйте презентацію на тему «Польська репортажистика як феномен». Включіть приклади видатних польських репортерів.	14
2.	Тема 2. Король репортажистики Р. Капусцінський. Стил ь Капусцінського: поєднання філософії, історії та репортажу. Етичні аспекти його творчості: межа між правдою і художнім	Опрацюйте твори Р. Капусцінського. Визначте його стиль та унікальні риси. Підготуйте групову дискусію на тему етичних аспектів творчості Капусцінського. Яка межа між правдою та художнім домислом?	10

	ДОМИСЛОМ.		
3.	Тема 3. Ганна Краль. Тематика творів: Голокост, травма війни, людські долі в історичних катаклізмах. Особливості стилю: мінімалізм, емпатія.	Напишіть рефлексію (600 слів) про те, як автор передає людські долі в історичних катаклізмах. Креативне завдання: Напишіть короткий репортаж, використовуючи стиль, натхненний творчістю Ганни Краль.	14
4.	Тема 4. Малгожата Шейнерт. Репортаж як дослідження історичної пам'яті та формування ідентичності. Основні твори. Тема Полісся.	Підготуйте тезисний план статті на тему «Полісся у творчості М. Шейнерт»	10
5.	Тема 5. Маріуш Щигел. Основні твори: «Готтленд», «Зроби собі рай» та ін. Тематика творів: посткомуністична Європа, Чехія як культурний феномен. Особливості стилю (гумор, іронія, робота з культурними символами).	Опрацюйте романи «Готтленд» та «Зроби собі рай». Визначте особливості стилю М. Щигела. Здійсніть порівняльну характеристику зображення Чехії та України у творах Щигела.	10
6.	Тема 6. Вітольд Шабловський. Основні твори («Танечні ведмеді», «Кулемети і вишні», «Як нагодувати диктатора»). Тематика: посттоталітарні суспільства, культурні трансформації, історії людей на межі змін. Особливості стилю автора: поєднання трагізму та гумору, метафоричність.	Використовуючи приклади з творів В. Шабловського, підготуйтеся до дискусії про те, як культурні трансформації впливають на суспільство. Визначте головні принципи в підході автора до теми «Складні моменти спільної історії України та Польщі».	10
7.	Тема 7. Яцек Хуго-Бадер. Зображення пострадянського простору в репортажистичці. Тема маргіналізованого світу. Зображення людської природи в екстремальних умовах.	Прочитайте репортажі Хуго-Бадера, напишіть аналітичну статтю (700 слів) про зображення маргіналізованого світу в його творах (образи героїв, поетика часу та простору, стилістичні особливості творів)	10
8.	Тема 8. Зємовіт Щерек: біографія та творчість. Основні твори («Прийде Мордор і нас з'їсть», «Сімка»). Тематика:	Підготуйтеся до дискусії про особливості зображення посткомуністичних суспільств у творах Щерека.	10

	польсько-українські відносини, стереотипи про Східну Європу, сучасна політика. Особливості стилю автора.		
	ВСЬОГО		88

IV. Політика оцінювання

Освітній процес та контроль його результатів здійснюється згідно з [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять – обов’язковий компонент оцінювання. За об’єктивних причин, наприклад, в умовах карантинних обмежень або ж хвороби здобувача (чи здобувача з особливими потребами), працевлаштування, міжнародного стажування, за умови певних сімейних обставин тощо, здобувач може оформити індивідуальний план і навчання у такому випадку відбувається за погодженим графіком з використанням технологій дистанційного навчання відповідно до [Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Волинського національного університету ВНУ імені Лесі Українки](#)

Політика щодо академічної доброчесності. Освітній процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, взаємодовіри та толерантності до його учасників, об’єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Здобувач освіти зобов’язаний самостійно виконувати завдання для практичних занять та самостійної роботи, так само завдання підсумкового контролю; надавати правдиву інформацію про результати своєї навчальної діяльності; вказувати джерела чужих думок у випадку їхнього використання. Жодна з форм порушення академічної доброчесності не толерується. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначається: [«Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-](#)

[педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені практичні заняття (максимум 5 занять) перескладаються не пізніше, як через 2 тижні після фактичного проведення. Практичні заняття, які перескладаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та / або інформальній освіті.

Під час вивчення ОК визнаються результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають курсу «Зарубіжна література» як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання. Деталі щодо процедури зарахування результатів регулюються [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#).

V. Підсумковий контроль

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів освіти є: систематичність і активність роботи на практичних заняттях; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Під час здійснення контролю за систематичністю та активністю роботи на практичних заняттях враховуються: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність під час обговорення тем практичних занять; результати експрес-контролю тощо.

Контролю під час виконання завдань, які виносяться на самостійну роботу, підлягають: опрацювання тем загалом чи окремих питань, написання есе тощо.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з освітнього компонента, становить 40 балів.

Модульний контроль здійснюється викладачем у формі модульних контрольних робіт. Відсутність здобувача на модульний контрольний робіт оцінюється у нуль балів. Повторне складання модульного контролю для здобувача можливе за умови його відсутності на МКР з поважної причини. Максимальна кількість балів – 60, зокрема МКР1 – 30 балів, МКР 2 – 30 балів.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточного та проміжного контролів набрав менше, як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. Максимальна кількість балів на залік під час

ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Питання до заліку

1. Що таке польський літературний репортаж? Його жанрові особливості.
2. Як польський репортаж поєднує елементи журналістики та літератури?
3. Які основні етапи розвитку польського репортажу?
4. Вплив історичного та соціального контексту на формування польського репортажу.
5. Які жанрові межі польського репортажу? Як їх визначають сучасні дослідники?
6. Роль суб'єктивності та об'єктивності в літературному репортажі.
7. Етичні аспекти роботи репортера: правда, факт і відповідальність.
8. Яка роль Ришарда Капусцінського у формуванні польського репортажу?
9. Основні теми та стилістичні особливості творчості Ганни Краль.
10. Як Малгожата Шейнерт вплинула на розвиток польського репортажу?
11. Особливості репортажів Маріуша Щигела: тематика, стиль, підхід до фактів.
12. Творчість Вітольда Шабловського: аналіз ключових текстів.
13. Яцек Хуго-Бадер: як він поєднує документальність і художність у своїх репортажах?
14. Як Зємовіт Щерек відображає сучасну польську ідентичність у своїх текстах?
15. Які соціальні, політичні та культурні проблеми висвітлюються у польських репортажах?
16. Як польські репортери зображають історичні події?
17. Тема ідентичності в сучасному польському репортажі.
18. Як польський репортаж висвітлює питання міжкультурного діалогу?
19. Роль людських історій у польському репортажі: приклади та аналіз.
20. Як польський репортаж реагує на глобальні виклики (міграція, війна, екологія)?
21. Проаналізуйте структуру та стиль одного з репортажів Ришарда Капусцінського.
22. Які мовні засоби використовує Ганна Краль для створення емоційного впливу?
23. Порівняйте репортажі Маріуша Щигела та Яцека Хуго-Бадера: спільні риси та відмінності.
24. Як Зємовіт Щерек використовує гумор та іронію у своїх репортажах?
25. Які художні прийоми застосовує Вітольд Шабловський для зображення складних тем?
26. Як підготувати матеріал для написання репортажу? Основні етапи роботи репортера.
27. Які методи збору інформації використовують польські репортери?
28. Як репортер може зберегти баланс між художністю та документальністю?

29. Напишіть короткий план репортажу на обрану вами тему.
 30. Які основні виклики стоять перед сучасними польськими репортерами?

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси (літературні джерела, рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

Рекомендована література

Твори

- 100/XX. Antologia polskiego reportażu XX wieku. T. 1: 1901–1965. Red. M. Szczygieł. Wołowiec 2014.
- 100/XX. Antologia polskiego reportażu XX wieku. T. 2: 1966–2000. Red. M. Szczygieł. Wołowiec 2014.
- 100/XX+50. Antologia polskiego reportażu XX wieku. T. 3: 1910–2000. Red. M. Szczygieł. Wołowiec 2015.
- Hugo-Bader J. Biała gorączka. Wołowiec 2009. (є укр. переклад)
- Hugo-Bader J. Dzienniki kołymskie. Wołowiec 2011.
- Kapuściński R. Cesarz. Warszawa 1978. (є укр. переклад)
- Kapuściński R. Heban. Warszawa 2000. (є укр. переклад)
- Kapuściński R. Szachinszach. Warszawa 1982. (є укр. переклад)
- Kapuściński R. Wojna futbolowa. Warszawa 1978.
- Krall H. Dowody na istnienie. Poznań 1995.
- Krall H. Zdążyć przed Panem Bogiem. Kraków 1977. (є укр. переклад)
- Szablowski W. Sprawiedliwi zdrajcy. Sąsiedzi z Wołynia, Znak, Kraków 2016. (є укр. переклад)
- Szczerek Z. Przyjdzie Mordor i nas zje, czyli tajna historia Słowian. Kraków 2013. (є укр. переклад)
- Szczerek Z.: Przyjdzie Mordor i nas zje, czyli tajna historia Słowian. Kraków 2013. (є укр. переклад)

- Szczygieł M. Projekt: prawda. Warszawa 2016.
- Szczygieł M. Gottland. Wołowiec 2006; 2010. (є укр. переклад)
- Szczygieł M. Niedziela, która zdarzyła się w środę. Warszawa 1996. (є укр. переклад)
- Szczygieł M. Zrób sobie raj. Wołowiec 2011. (є укр. переклад)
- Szejnert M. I niespokojnie, tu i tam. Olsztyn–Białystok 1980.
- Szejnert M. Ulica z latarnią. Warszawa 1977.
- Szejnert M. Usypać góry. Historie z Polesia. Kraków 2015.

Основні теоретичні та літературно-критичні праці

- Domosławski, Artur: Kapuściński Non-fiction, wyd. I, Warszawa: Świat książki, 2010.
- Furman, Wojciech; Kaliszewski, Andrzej; Wolny–Zmorzyński, Kazimierz: Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język. Wyd. I. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne Spółka z o.o., 2006.
- Heska-Kwaśniewicz, Krystyna; Zeler, Bogdan: Antologia reportażu polskiego v opracowaniu szkolnym, wyd. I, Katowice: Książnica, 1998,
- Kapuściński, Ryszard: Autoportret reportera, wyd. I, Kraków: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2003/2010.
- Łukaszuk-Piekara M. Ciągła rewizja kanonu zaprasza. W: Literatura polska 1990–2000. T. 1. Red. T. Cieślak, K. Pietrych. Kraków 2002, s. 29–40. Maciejewska I.: Proza polska lat 1914–1918 wobec wojny światowej. „Pamiętnik Literacki” 1981, z. 1, s. 39–80.
- Magdoń, Andrzej: Reporter i jego warsztat, wyd. II, Kraków: UNIVERSITAS, 2000,
- Magnone L.: Spotkanie w pół drogi. O Marii Konopnickiej i Zofii Nałkowskiej (z Katherine Mansfield w tle). „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 2013, nr 21, s. 69–98.
- Małgowska H. M. Gatunki reportażowodziennikarskie okresu dwudziestolecia. Próba typologii. W: Reportaż. Wybór tekstów z teorii gatunku. Wyb. i oprac. K. Wolny [K. Wolny-Zmorzyński]. Rzeszów 1992, s. 152–162.
- Štorkán, Karel: O reportáži prakticky i teoreticky, wyd. I, Ostrava: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1985.
- Wójcińska, Agnieszka: Reporterzy bez fikcji, wyd. I. Wołowiec: Czarne, 2011.
- Wolny–Zmorzyński, Kazimierz: Reportaż – jak go napisać ? wyd. I, Warszawa: WSIP, 2004.